

האם יכול זבוב לנהל משאומתן עם פיל? יהודי חכם אמר: לא!

תנינובה לפיל

הלאומית בחו"ל, בין מיליון וחצי הפלסטינים בגדה וברצועה לבין שני מיליון אחיהם בגולה. בעיית הפלסטינים לא תיפתר. המומנטום של אש"ף ייחלש.

התנופה הבינלאומית של העם הפלסטיני תיעצר. ישראל תטען כי כבר נמצא פיתרון, וכי אש"ף הסך בלתי-רלוונטי.

דעת הקהל הישראלית תירגע. העולם יניח שהבעיה נפתרה וישכח את הפלסטינים. אחרי הפסקת האינתיפאדה, יהיה קשה — ואולי בלתי-אפשרי — לפתוח בה מחדש, בשעת הצורך.

בקיצור: אופציה זו פירושה להפסיק את האינתיפאדה, לקטוף את הפירות שצמחו לה עד עכשיו, ולקוות שההתפתחות תוביל ליעד רצוי.

ה אופציה השנייה אומרת: להמשיך כמצב הקיים. להודיע לרביץ שעליו לנהל משאומתן עם אש"ף בלבד. שהבחירות תקיימנה רק אחרי נסיגת צה"ל מן הגדה ורצועה. משמע: להמשיך באינתיפאדה ולהגביר אותה.

כור כי המצב יורע. הכרזות של הריכוז הגביר. יהיו הרבה יותר הרגים, פצועים, עצירים, בתים הרוסים ומעשים "חריגים". הלחץ הכלכלי יגבר, רמת המחיה תרד עוד ועוד. אולם בינתיים יצברו כל התהליכים תאוצה. ההכרה הבינלאומית באש"ף, העיסוק העולמי בבעיית הפלסטינית, ההתקרבות האמריקאית-סובייטית, התסיסה הפוליטית והמוסרית בתוך ישראלי עצמה, הלחץ של צה"ל על הממשלה, הישול האוכלוסייה הפלסטינית.

עוד מתי? עד שישאל את השנה את עמדתה לחלוטין, תסכים למשאומתן עם אש"ף ולכינון מדינה פלסטינית לצידה.

רק אז יתחיל משאומתן, אולי במסגרת של ועידה בינלאומית. רק אז ייתכנו שלבי ביניים והסדר ביניים. רק אז תוכל גם מנהיגות מקומית למלא תפקיד מסויים.

בקיצור: אופציה זו פירושה להמשיך באינתיפאדה, יהיה המחיר כאשר יהיה, עד שהיא תישא את הפרי האחד שלמענו כדאי לסבול: העצמאות.

לה הן שתי האופציות העומדות לפני האוכלוסייה בגדה וברצועה. למעשה תלויה הבחירה בגורם אחד ויחיד: הערכת כוחה העממית של העם הפלסטיני.

כור לכל כי רביץ שינה את עמדתו ומציע מה שהוא מציע אך ורק מפני שהאינתיפאדה אילצה אותו. מי שמאמין כי האינתיפאדה הגיעה כבר לשיאה, וכי האוכי לוסיה הפלסטינית לא תוכל עוד להחזיק מעמד זמן רב, יהיה נוטה לאופציה הראשונה.

מי שמאמין כי האינתיפאדה יכולה להימשך עוד ועוד, שהאוכלוסייה הפלסטינית מוכנה לסבול יותר ויותר, יהיה נוטה לאופציה השנייה. ההתרשמות שלי היא כי הרוב העצום של הפלסטינים בשטחים הכבושים, והרוב העצום של "המנהיגים המקומיים", מאמינים כי האינתיפאדה יכולה להימשך עוד זמן רב.

לכן נדחתה למעשה תוכנית רביץ. אין לה קונים. תקוממות לאומית היא צורה של מילחמה. ובמילחמה קובע הכוח.

כסילים מאמינים כי כוח פירושו נשק בלבד, כוח-אש, סדר הכוחות. הכוח האמיתי במילחמה כולל הרבה רכיבים סמויים: המוראל, המוטיבציה, כוח-הסכל, הרבקות במטרה, האחדות הפנימית, המישימת הפנימית, האמון במנהיגות, ועוד.

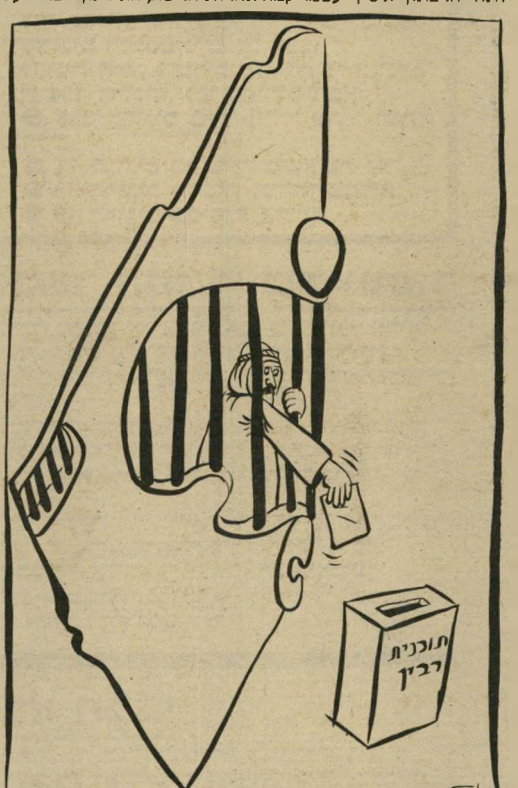
במשך שנה ורבע לא הצליחה ישראל לשכור את האינתיפאדה, למרות עדיפות אדירה בכל סוגי הנשק. מי שמאמין שניתן לנצח את האינתיפאדה עליידי הפעלת כוח רב יותר הוא נאיבי. עד כמה שידוע לי, אין אף אלוף אחד מבין העוסקים בהתקוממות המי אמין בכך. אלמלא כן, לא היה רביץ משתנה.

מיבחד הכוח יימשך. הפלסטינים מאמינים כי ניצחונם הוא בלתי-נמנע. מבחינתם, עצם המשך האינתיפאדה הוא ניצחון.

הדברים כפי שהם נראים בעיני הצד השני. זהו אחד מסודות ההצלחה. וכך נראים הדברים בעיני הפלסטינים: האינתיפאדה, והיא לברכה, שינתה את מצבם של הפלסטינים מהקצה אל הקצה.

ערב האינתיפאדה היו הפלסטינים בתחתית המדרגה. העולם זילזל בהם. העולם הערבי התעלם מהם. ישראל התייחסה אליהם כאל ערעורים. שרירי תנועת השלום הישראלית גססו. ישראל "זה מינה" ברית-המועצות התחילה להפנות גב לאש"ף. ארצות-הברית לא היתה מוכנה לנגוע בו בקילשון.

אחרי שנה ורבע של אינתיפאדה מתחרים ביניהם מנהיגי העולם על הזכות לארח את יאסר ערפאת. העולם הערבי כולו רוקד סביב אש"ף, ברית-המועצות מחזרת אחריו, ארצות-הברית פתחה בהידרבות רישמית עימו. תנועת השלום הישראלית קמה לתחייה. בתוך אש"ף עצמו קמה אהדות חדשה, האירגון הכריז על

כינון מדינה פלסטינית, ורוב מדינות העולם כבר הכירו בה בצורה זו או אחרת. ובעיקר: האוכלוסייה בשטחים הכבושים עצמם הרימה ראש. גאוה לאומית חדשה ממלאה אותה. הדגל הלאומי הפלסטיני מתנופה מעל לכל כפר ועיר. חרף מיספר ההרגים, הפצועים, העצורים, המגורשים, הכתים הפופוצים והמצוקה הכלכלית — ואולי בגללם — האינתיפאדה הולכת מחיל אל חיל. אין שום אפשרות שהאוכלוסייה תישבר בעתיד הנראה-לעין. מבחינה פלסטינית, האינתיפאדה יכולה להימשך עוד חודשים ושנים.

על רקע זה צריכים הפלסטינים להחליט: לקבל את הצעות רביץ או לא? **ה** אופציה האחת אומרת: לקבל את תוכנית רביץ. להגיע להסכם על פיה, להפסיק את האינתיפאדה ולפתח זמנית ולגשת לביצוע.

מה יקרה אז? במיקרה הטוב, ירכבו בחירות חופשיות, בפיקוח בינלאומי. תיבחר מנהיגות מקומית בגדה וברצועה, וגם במזרח ירושלים (אחרת, מה הטעם בשיחה עם אל-חוסייני, שהוא תושב ירושלמי?) ייבחרו כמובן אנשי אש"ף. לא יברקו בציציות. יניתן להם לקיים מגע סמוי עם אש"ף בתונים. יהיה ברור כי המנהיגות המקומית שתבחר היא מעין ביגוד מקומית של אש"ף. למרות שממשלת-ישראל תעמיד פנים שאין לה שום שיג ושיח עם "אירגון הטרור".

ומה הלאה? אין לדעת. ישראל לא הכירה בנכות הפלסטינים להגדרה עצמית. לא יזכור על מדינה פלסטינית. הצבא הישראלי יישאר בשטח, ויחז עימו המימשל הצבאי והשב"כ. ההתנחלות יכולה להימשך. לפלסטינים יותר, "לנהל את ענייניהם". עלול להיווצר פער בין המנהיגות המקומית ובין המנהיגות

שבתו בחדריהם של פייצל אל-חוסייני. עשרות אישים מכל רחבי ירושלים המיוזרות והגדה המערבית באו, לחצו דיים, נישקו, ישבו כמה רקות, שתו סילפון קפה ופינו את המקום לבאים אחרים.

דיברנו על "תוכנית רביץ", הבחירות והאינתיפאדה. ולפתע נזכרתי בסיפור שסיפר לי ידידי המנוח, נתן ילין-מור. ילין-מור חי בבורשה, כאשר הגיעו אליה בסתיו 1939 הגייסות הנאציים. יחד עם מנחם בגין ברח לליטא השכנה, שהיתה אז מדינה עצמאית. כעבור זמן-מה פלשו הסובייטים לליטא וסיפחו אותה לברית-המועצות.

באחד הימים קראו אנשי-מודיעין סובייטיים לילין-מור, והציעו לו עסקה. הם חששו שהנאצים עומרים לפלוש לברית-המועצות, וביקשו להניח את היסודות למחתרת לוחמת, שתפעל בעורף הגרמנים אחרי שהצבא האדום ייסוג לעומק ברית-המועצות.

ההצעה: תחת לדרוף את ילין-מור וחבריו, בשל היותם ציונים, יעזרו להם הסובייטים להקים מחתרת ציונית חמושה.

היתה זאת הצעה מפתה מאוד. אך נתן ילין-מור, שהיה איש קדרוח ואמיץ מאין כמוהו, אמר להם בערך כך: "ההצעה נראית לי מאוד. אבל לא אני הכתובת. משאומתן בינינו יהיה כמשאומתן בין פיל וזבוב. תרצו, תשחקו איתי. תרצו, תמעכו אותי. בתנאים כאלה לא ייתכן משאומתן."

"אני איש האירגון הצבאי הלאומי בישראל. (הפגל של אברהם שרון, שנקרא לימים לח"י.) אני כופף למפקדים שלי הנמצאים בארצות-ישראל. הם אנשים חופשיים, והם יכולים לנהל אתכם משאומתן בתנאים סבירים. אנא, בואו במגע עם המנהיגים שלי שם, תגיעו איתם לירי הסכם, ואז אפעל כאן בהתאם להוראות שאקבל משם."

יעור היסטורי קצר זה טומן בחובו את כל הבעייתיות של "מנהיגות מקומית". כאשר "המנהיגות המקומית" כפופה לכינוש, אין היא יכולה לנהל משאומתן חופשי. משאומתן בין כובש וכבש הוא כמשאומתן בין סוהר ואסיר — בין שמואל גורן ופייצל אל-חוסייני בכלא כרמיאל.

משאומתן כזה הוא בלתי-סביר מלכתחילה. אם האסיר יגיע בלב תמים להסכם עם כדשיחו, הוא יהיה תמיד חשוד בעיני חבריו שמה. מכר את נשמתו לטשן, שמה "נשבר" ככלא.

ואם המשאומתן מתנהל מחוץ לכלא, ייחשד המנהיג המקומי שמה פעל מתוך פחד מפני מעצר וגירוש, שמה הפך קווי-לינג. מבחינת הכובש, המשאומתן עם "מנהיגות מקומית" הוא רעיון מושך. זהו משאומתן "מתוך עמדת כוח", הוא מתנהל באווירה של איום גלוי או סמוי, כל הקלפים הם בידי הכובש. משום-כך זהו רעיון פסול בעיני הנכבש. כדבריו של ילין-מור: "הזבוב אינו מנהל משאומתן עם הפיל."

ילין-מור אמר לכובשים הסובייטיים: פנו אל המנהיגים שלי בארצות-ישראל. המנהיגים בגדה וברצועה אומרים עכשיו לרביץ ולשליחיה: פנו אל ההנהגה שלנו בתונים.

מואל גורן המאוכזב אמר שהמנהיגים המקומיים "פזזים" מפני אש"ף. יצחק רביץ איים שאם המנהיגים המקומיים לא יקבלו את הצעות, הם יתחרטו, כמו שהפלסטינים התחרטו בעבר כאשר דחו הצעות. שניהם אומרים, למעשה: אנחנו מציעים לכם משהו, אז קחו ותגידו תודה!

מבחינה ישראלית, אכן חלו שינויים גדולים בעמדת רביץ וחבריו. בעיקבות האינתיפאדה הם נאלצו לוותר על עמדות קשות ולסגת צעד אחרי צעד.

רביץ ויתר על האופציה הירדנית, אחרי שזו כבר שכקה חיים לכל חי. הוא ויתר על ההרשה שהאינתיפאדה תיפסק לפני כל הידרבות. הוא מוכן להגיע להסכם עם המנהיגות המקומית עוד במהלך האינתיפאדה. הוא מציע בחירות למנהיגות פוליטית לאומית, ולא בחירות עירוניות.

אלה הן הצעות ממשיות. רביץ עצמו לא היה מעלה אותן על דעתו לפני שנה ורבע. אולם אין שום סיכוי שהמנהיגים בגדה וברצועה יקבלו אותן.

די להבין זאת צריכים לנסות ולראות את הדברים כפי שהם נראים מהצד השני. נוהי בכלל שיה מומלצת. במילחמה ובשלום, במשאומתן מיסחרי ובהידברות פוליטית, כדאי תמיד לנסות ולראות את